

Aan het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
T.a.v. de heer J. Otter, voorzitter
Postbus 1017
9400 BA ASSEN

Datum: 5 maart 2020
Kenmerk: 2020.066
Onderwerp: Accountantsverslag controle 2019

Geachte leden van het algemeen bestuur,

U hebt ons opdracht gegeven om de jaarstukken van de gemeenschappelijke regeling Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (hierna: RUD) over het boekjaar 2019 te controleren. Zoals u van ons gewend bent voeren wij de controlewerkzaamheden in twee fasen uit. In oktober 2019 is de interim-controle geweest, met name gericht op de interne beheersing in de voor de accountantscontrole relevante (financieel administratieve) processen. Onze bevindingen hebben wij verwoord in onze managementletter van 20 november 2019 en toegelicht aan de auditcommissie in haar vergadering van 16 december 2019.

Begin februari 2020 zijn we gestart met de controle van de jaarrekening. We brengen u in dit accountantsverslag op de hoogte van onze bevindingen en adviezen naar aanleiding van de controle van de jaarrekening. Een concept van dit verslag is op 2 maart 2020 besproken met de directeur en de staf en staat geagendeerd voor de vergadering van de auditcommissie van 23 maart 2020.

Dit accountantsverslag is als volgt ingedeeld:

1. De belangrijkste bevindingen in één oogopslag
2. Actuele ontwikkelingen
3. Controle proces en beeld van de interne beheersing
4. Verslaggevingsregels nageleefd
5. Resultaatanalyse
6. Balans / vermogenspositie
7. Materialiteit en oordeel
8. Verplichte rapportageonderdelen
9. Afsluiting

Wij bedanken de organisatie voor de medewerking die we bij de uitvoering van onze werkzaamheden hebben gekregen en we gaan er van uit dat onze rapportage het algemeen bestuur ondersteunt bij de oordeelsvorming omtrent de bedrijfsvoering en de verslaggeving.

1. DE BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN IN ÉÉN OOGOPSLAG

Onderwerp	Bevindingen
Strekking van ons oordeel	Wij verstrekken een controleverklaring met een goedkeurende strekking voor zowel het aspect getrouwheid als voor het aspect rechtmatigheid. De over voorgaand jaar geconstateerde afwijkingen van de Europese aanbestedingsregels doen zich over 2019 niet meer voor.
Resultaat en vermogenspositie	De RUD is een organisatie zonder winststreven. De maatschappelijke doelstelling staat voorop, waarbij die doelstelling moet worden gerealiseerd binnen de door het bestuur gestelde kaders. Het bestuur heeft besloten om een onttrekking te doen aan de reserves van € 0,8 miljoen ter dekking van de kosten van het Ontwikkelprogramma. Daarvan is in 2019 € 0,6 miljoen gerealiseerd, zodat voor 2020 nog € 0,2 miljoen resteert. Het resultaat over 2019 bedraagt € 26.000 negatief, waarmee het eigen vermogen na resultaatbestemming € 173.000 bedraagt.
Verslaggeving en WNT	Wij hebben vastgesteld dat de jaarstukken overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn opgesteld. Tevens is voldaan aan de WNT. Wij hebben verder geconcludeerd dat de overige informatie die in de jaarstukken is opgenomen niet inconsistent is met de informatie in de jaarrekening en de door ons verkregen controleinformatie.
Controleverschillen	Er zijn geen ongecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd.
Belangrijke schattingen in de jaarrekening	De belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreffen de waardering van de vorderingen, de overlopende activa, de voorzieningen en overlopende passiva. Wij aanvaarden de gekozen methoden die voor de schattingen zijn gehanteerd.
Signalen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik	Wij hebben tijdens de controle geen aanwijzingen verkregen van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik. Ons is bevestigd dat in de organisatie dergelijke gevallen niet gemeld zijn.
Kwaliteit van de interne beheersing	De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in het verhogen van de kwaliteit van de interne beheersing en managementinformatie, zowel financieel als niet financieel. Inmiddels is de interne beheersing op orde en is de RUD in staat om betrouwbare rapportages te verstrekken, zowel over de inhoudelijke prestaties als over de bedrijfsvoering en de financiën.
Dataveiligheid en IT	Er is een informatiebeveiligings- en een privacybeleid vastgesteld. De ontwikkelingen op deze terreinen gaan snel. Er wordt daarom op diverse punten gewerkt aan het aanscherpen van beleid, inclusief de aansturing en monitoring van de ICT-partners. In onze managementletter hebben wij al aangegeven dat volgens de planning het leveranciersmanagement en de borging van de AVG medio 2020 op orde zullen zijn. Wij komen daar in onze managementletter 2020 op terug.
Inkopen en externe inhuur	In 2018 is sterk gestuurd op het realiseren van de afgesproken productie. Daarvoor is destijds stevig ingehuurd, echter niet altijd conform de geldende aanbestedingsregels. Vanwege die aanbestedingsfouten is over 2018 op het aspect rechtmatigheid een oordeel met beperking afgegeven. De organisatie heeft maatregelen genomen met als gevolg dat er in 2019 geen sprake is van afwijkingen van aanbestedingsregels die effect hebben op ons oordeel.

2. ACTUELE ONTWIKKELINGEN

2.1 Verbeteringen zetten door

Net als over 2018 is er ook in het afgelopen jaar een sterke focus geweest op het realiseren van de in de begroting geplande productie, dan wel het zo vroeg mogelijk in het jaar signaleren van afwijkingen en het op grond van die signalen tijdig afschalen. In het voorwoord op het jaarverslag wordt gesteld dat er inmiddels grip is op productie en financiën en ons onderzoek van de jaarrekening, gecombineerd met de werkzaamheden die we in de interim-controle hebben uitgevoerd, onderschrijft deze stelling. Grip op de productie is mede van belang in verband met de ontwikkelingen om te gaan afrekenen op basis van de gerealiseerde uren. Daarmee zijn de ontwikkelingen binnen de RUD nog niet afgerond, want een belangrijke verandering in de werkwijze, namelijk het risicogericht toezicht zal in samenwerking met de opdrachtgevers de komende jaren nog verder worden doorontwikkeld.

In financieel opzicht is het jaar nagenoeg “op nul” afgesloten, met een klein tekort van € 26.000 op een exploitatie omvang van ruim € 15,4 miljoen. Daarbij moet nog wel worden opgemerkt dat de kosten van het Ontwikkelprogramma 2019 - 2020, conform besluitvorming daaromtrent door het bestuur, uit de reserves zijn gedekt.

2.2 Overgang rechtmatigheid

Met ingang van 2021 verandert er het nodige als het gaat om de inrichting van en de controle op de rechtmatigheid bij gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. De kern is dat de verantwoordelijkheid voor het rechtmatig handelen nog nadrukkelijker bij de organisatie komt te liggen. Vanaf het boekjaar 2021 zal het college van burgemeester en wethouders (bij gemeenten), respectievelijk het dagelijks bestuur (bij gemeenschappelijke regelingen) zich via een eigen mededeling in de jaarstukken verantwoorden over het rechtmatig handelen in de organisatie. Inmiddels heeft de commissie BBV in januari de tekst van de “rechtmatigheidsverantwoording” gepubliceerd. Echter de wetgeving en de detailuitwerking laten nog altijd op zich laten wachten. Daarmee is nog niet helder welke inhoudelijke uitgangspunten en voorschriften er ten grondslag liggen aan deze rechtmatigheidsverantwoording en dus ook niet over de aard en de diepgang van de onderbouwingen die de organisatie moet aanleveren om fundament te leggen onder deze rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur. Desondanks komt de geplande invoeringsdatum van 1 januari 2021 snel dichterbij.

Vanaf 2021 zullen wij als accountant niet langer, zoals u dat nu wel gewend bent, een oordeel afgeven over de financiële rechtmatigheid. Ons oordeel betreft dan uitsluitend de getrouwheid van de cijfers. Onderdeel van ons werk is en blijft het nagaan of de jaarverslaggeving in zijn geheel consistent is en aansluit bij de cijfers in de balans en het overzicht van baten en lasten. Onderdeel van de jaarrekening wordt dus de ‘rechtmatigheidsverantwoording’ zoals hiervoor benoemd. In deze rechtmatigheidsverantwoording, naar verwachting met een stuk toelichting in de paragraaf Bedrijfsvoering, zal het dagelijks bestuur moeten uitleggen op welke wijze zij, gedocumenteerd, heeft vastgesteld hoe het rechtmatig handelen in de organisatie is geborgd en zichtbaar getoetst. Onze rol beperkt zich dan tot het vaststellen dat de aanwezige documentatie voldoende basis biedt voor hetgeen in de rechtmatigheidsverantwoording is opgenomen. Dit gaat in beginsel over alle aspecten van (financiële) rechtmatigheid.

Belangrijke vraagpunten ten aanzien van de nog te publiceren regelgeving zijn de wijze waarop en de diepgang waarmee de organisatie interne controles moet gaan uitvoeren en of daarvoor bijvoorbeeld de eis gesteld wordt dat deze controle onafhankelijk van het proces moet plaatsvinden.

De externe accountant zal deze toetsing niet langer mogen uitvoeren volgens de huidige opvattingen van onze toezichthouder AFM en onze beroepsorganisatie NBA. Dat betekent dat u zelf expliciete controles moet gaan inbouwen, vastleggen en dat een goede afstemming tussen de interne en externe controle moet plaatsvinden, om dubbel werk te voorkomen.

Om aan deze eisen te voldoen zult u een controle- en rapportagesysteem moeten ontwikkelen op alle relevante rechtmatigheidsaspecten in de organisatie om directie en dagelijks bestuur in staat te stellen hun verantwoordelijkheid te nemen en het oordeel in de jaarstukken te formuleren. Dat zal mogelijk een stukje verder gaan dan de huidige opzet van uw verbijzonderde interne controle. Wij geven u in overweging dit in 2020, al dan niet in samengevatte vorm, alvast te gaan doen om het dagelijks bestuur een beeld te geven van de actuele stand van zaken en te laten wennen aan de expliciete verantwoordelijkheid die men nu al heeft maar wellicht steviger gevoeld gaat worden vanaf 2021.

Ook zal de wijze waarop het algemeen bestuur in haar kaderstellende en controlerende rol op dit punt, ook tussentijds, geïnformeerd wil worden en de reikwijdte van de controles, een punt van afstemming zijn tussen het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de organisatie omdat, net als in de huidige situatie, het definiëren van eigen controlekaders en bijvoorbeeld een rapporteringsgrens, tot de mogelijkheden behoort en een bevoegdheid van het algemeen bestuur is en blijft.

Het borgen van de kwaliteit van de processen, en dus ook de rechtmatigheid ervan, hebben wij altijd al gezien als een organisatieverantwoordelijkheid en dus een verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Het is daarom in onze visie ook een logische ontwikkeling die verantwoordelijkheid te expliciteren in een eigen rechtmatigheidsverantwoording in plaats van een specifiek rechtmatigheidsoordeel door de externe accountant. Dat sluit ook aan bij de steeds hogere eisen die de maatschappij stelt aan uw bedrijfsvoering en transparantie in processen.

Daarmee wordt het nog belangrijker dat u adequaat inzicht hebt in de risico's in de verschillende processen, de in die processen opgenomen beheersmaatregelen ter afdekking van die risico's en dat de organisatie dit documenteert. Bovendien zal de organisatie moeten borgen dat die beheersmaatregelen daadwerkelijk bestaan en werken, daarvoor is een vorm van verbijzonderde interne controle nodig.

3. CONTROLEPROCES EN BEELD VAN DE INTERNE BEHEERSING

De interim-controle richt zich primair op de wijze waarop processen zijn ingericht en interne beheersingsmaatregelen zijn geïmplementeerd. Door een combinatie van interviews, procescontroles en detailwerkzaamheden beoordelen wij de werking van deze interne beheersingsmaatregelen en stellen wij vast dat betrouwbare verantwoordingsinformatie tot stand kan komen. Onze bevindingen hebben wij verwoord in onze managementletter van 20 november 2019. Vanuit het oogpunt van accountantscontrole was de belangrijkste conclusie dat de verbeteracties van de afgelopen jaren ertoe hebben geleid dat het huis op orde is.

Bij de jaarrekeningcontrole richten we ons meer op de cijfers en onderzoeken wij of de jaarrekening, zoals die aan het algemeen bestuur is verstrekt, deugdelijk is opgesteld en onderbouwd, dat de inrichting en presentatie voldoen aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat de waarderingsgrondslagen correct zijn toegepast en de toelichtingen adequaat en volledig zijn. Ook hebben wij onderzocht of de informatie in de programmaverantwoording en de paragrafen niet strijdig is met het beeld van de jaarrekening.

Ten slotte is onderzocht of de baten, de lasten en de balansmutaties rechtmatig zijn, inclusief het opnemen van de vereiste gegevens inzake de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector (WNT).

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden zijn de algemeen geldende "Controle en overige standaarden (COS)" van de NBA (Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants), het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, de kadernota rechtmatigheid, het controleprotocol WNT en de verordeningen van de RUD leidend.

In dit accountantsverslag gaan wij in op de bevindingen ten aanzien van de controle van de jaarrekening. Dit accountantsverslag en onze bevindingen daarbij zijn bedoeld om het algemeen bestuur te ondersteunen in haar controlerende taak.

4. VERSLAGGEVINGSREGELS NAGELEefd

De jaarstukken 2019 van de RUD voldoen aan de formele uitgangspunten van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Er wordt inhoudelijk verslag gedaan van de uitkomsten van beleid en de financiële uitkomsten en aandachtspunten in het verslagjaar. Wij hebben ten aanzien van de inhoud van de jaarstukken in relatie tot de verslaggevingsregels geen significante tekortkomingen geconstateerd met betrekking tot de presentatie van de cijfers. De teksten in het jaarverslag zijn niet strijdig met het beeld van de jaarrekening.

Het jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen, verbindt de inhoudelijke prestaties met de baten en de lasten. Het jaarverslag bevat de op grond van het BBV voorgeschreven onderdelen. De paragrafen bieden inzicht in een aantal onderdelen van de bedrijfsvoering alsmede het risicomanagement en de relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit. Daarmee zijn de jaarstukken een goede basis voor de beeldvorming over de prestaties van de RUD over 2019.

5. RESULTAATANALYSE

De RUD is een organisatie zonder winststreven. De financiën zijn wel degelijk van belang, maar dan vooral in relatie tot de maatschappelijke taken van de RUD. Daarbij is het uiteraard de bedoeling dat deze maatschappelijke taken worden uitgevoerd binnen de financiële kaders die de aangesloten gemeenten en provincie Drenthe daartoe stellen.

Het resultaat van de exploitatie over 2019 bedraagt € 26.000 negatief. Daarbij zij aangetekend dat, in lijn met het besluit van het algemeen bestuur in deze, een bedrag van € 0,6 miljoen uit de reserves is gebruikt ter dekking van de kosten van het Ontwikkelingsprogramma 2019 - 2020.

In het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening is op hoofdlijnen een analyse opgenomen van de aard en omvang van de diverse gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting. De afwijkingen zijn goed verklaarbaar, zowel aan de batenkant als aan de lastenkant. Aan de batenkant valt op dat de deelnemersbijdragen ruim € 0,3 miljoen lager zijn dan begroot, maar dat heeft te maken met de andere wijze van financieren van de BRZO-taken. Daardoor vindt u de baten niet meer onder de deelnemersbijdragen, maar onder de opbrengsten van projecten. De opbrengsten van projecten zijn ruim € 0,5 miljoen hoger dan begroot. Dat heeft deels te maken met de overheveling van de BRZO-taken. Maar ook geldt dat diverse projecten pas worden opgezet nadat de begroting al is vastgesteld.

Aan de lastenkant zijn de personeelslasten (vaste mensen en inhuur) de grootste kostenpost. Daarbij geldt dat er tussen vast personeel en inhuur min of meer sprake is van communicerende vaten. Onderbezetting in vast personeel, of uitval door ziekte, betekent dat er wordt ingehuurd om de productie op peil te houden. Per saldo wordt de onderschrijding op het budget voor het vaste personeel gecompenseerd door de kosten van inhuur, zodat de totale personeelslasten nagenoeg op het niveau van de begroting liggen.

De bedrijfsvoeringskosten zijn lager dan begroot, dat heeft onder andere te maken met een andere invulling van de package deal met de provincie Drenthe en de gemeente Emmen. De RUD is meer zelf gaan doen, en heeft met name op het gebied van financiën en bedrijfsvoering meer taken naar zich toe getrokken als onderdeel van de verbetering van de financiële functie. Met succes zoals we in hoofdstuk 3 hebben geconstateerd.

6. BALANS / VERMOGENSPOSITIE

Het eigen vermogen ultimo 2019 volgens de balans van de RUD bedraagt in totaal € 173.000 (2018: € 797.000), waarvan € 41.000 algemene reserve (2018: 541.000). In de gemeenschappelijke regeling is bepaald dat de algemene reserve van de RUD maximaal 10% van de jaaromzet mag bedragen. Op basis van de jaaromzet 2019 (zonder onttrekking aan de reserves) ad € 14,8 miljoen ligt dit plafond in de buurt van € 1,5 mln.

De RUD heeft voor haar activiteiten geen lang vreemd vermogen aangetrokken. De financiering van de activiteiten geschiedt daardoor de facto door de bevoorschotting van de deelnemende gemeenten en de provincie. Dat is in de balans zichtbaar in de post vooruitontvangen bijdragen deelnemers jaar 2020 (€ 644.000).

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft de RUD een inschatting gemaakt van de belangrijkste risicogebieden. Het betreft risicogebieden met als belangrijkste effect productieverlies.

Gezien de rechtsvorm van gemeenschappelijke regeling kan de continuïteit van de organisatie strikt genomen alleen ter discussie komen als de deelnemers in de GR besluiten om de GR te beëindigen. En ook dan zijn de deelnemers gehouden een eventueel resterend negatief saldo aan te zuiveren.

Dit betekent dat het weerstandsvermogen van de RUD vooral van belang is om een zekere stabiliteit te creëren richting de deelnemers. Het eigen vermogen kan worden ingezet om tegenvallers te absorberen zonder direct naar de aangesloten deelnemers te hoeven gaan voor een extra bijdrage.

7. MATERIALITEIT EN OORDEEL

7.1 Controletoleranties

Het onderzoek van de jaarrekening heeft betrekking op de aspecten getrouwheid (“kloppen de cijfers?”) en rechtmatigheid (zijn de baten, lasten en balansmutaties conform de geldende wet- en regelgeving tot stand gekomen?). Deze beide aspecten komen terug in de controleverklaring. De controle is niet bedoeld om alle fouten en onzekerheden te detecteren. Dat zou, gezien de consequenties voor de hoeveelheid werk en de daarmee gepaard gaande kosten ook niet rationeel zijn. Daarom wordt er in de controle gewerkt met grenzen, die bekend staan onder de term “materialiteit”, of controletolerantie. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) zijn concrete maximumnormen gegeven voor de controletolerantie.

Het begrip controle tolerantie is leidend voor hoe scherp er gecontroleerd moet worden. De tolerantie wordt gerelateerd aan het totaal van de lasten (inclusief dotaties aan reserves). Het algemeen bestuur van een gemeenschappelijke regeling heeft de bevoegdheid om de controle tolerantie scherper te stellen dan het wettelijk maximum van 1% (fouten) respectievelijk 3% (onzekerheden). Dat heeft u niet gedaan.

Wij hebben ons oordeel daarom gebaseerd op onderstaande tabel, waarbij wij hebben gerekend met een totaal aan lasten voor het boekjaar 2019 van € 15,4 miljoen:

Het algemeen bestuur heeft de rapportering tolerantie op € 30.000 gesteld. Volgens onze beroepsregels zijn wij gebonden aan maximaal 5% van de materialiteit, zijnde € 7.700.

Goedkeuringstoleranties	Grondslag	Bedrag (afgerond) €
Fouten	1% van de totale lasten	154.000
Onzekerheden	3% van de totale lasten	456.000
Rechtmatigheid	1% van de totale lasten	154.000

7.2. Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen

Niet gecorrigeerde controleverschillen (fouten en onzekerheden) in euro	Bedrag €	Invloed eigen vermogen ultimo jaar	Invloed resultaat
Totaal verschillen getrouwheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal onzekerheden getrouwheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal fouten rechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal onzekerheden rechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat er geen controleverschillen in de jaarrekening ongecorrigeerd zijn gelaten die van invloed moeten zijn op ons accountantsoordeel inzake de getrouwheid, dan wel rechtmatigheid. Daarom is de strekking van onze controleverklaring voor beide aspecten goedkeurend.

8. VERPLICHTE RAPPORTAGEONDERDELEN

8.1 Onafhankelijkheid gewaarborgd

De beroepsorganisatie van accountants NBA heeft de voorschriften in het kader van de onafhankelijkheid opgenomen in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO).

Op grond van deze voorschriften moeten wij ons ervan vergewissen dat wij onafhankelijk zijn en blijven van onze opdrachtgevers en daarover rapporteren. De naleving van de beroepsregels, waaronder deze ViO, is in de organisatie van HZG Accountants & Adviseurs ingebed. Op basis van onze toetsing aan deze verordening concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de RUD voldoende is gewaarborgd.

Wij hebben het afgelopen jaar bij de RUD geen andere opdrachten uitgevoerd dan de opdracht tot controle van de jaarrekening en er zijn ook anderszins geen omstandigheden die onze onafhankelijkheid bedreigen.

8.2 Frauderisico's besproken

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding moet de accountant een inschatting maken van de frauderisico's, zich een beeld vormen van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en nagaan of deze maatregelen effectief zijn. Dat hebben wij in onze controles gedaan. Ook hebben we daarbij aandacht besteed aan elementen van beïnvloeding en druk die kunnen leiden tot een aantasting van het bestuurlijk handelen binnen de organisatie. Daarnaast is ons mondeling en schriftelijk (door middel van de getekende bevestiging bij de jaarrekening) bevestigd dat er geen specifieke fraude- en andere signalen zijn onderkend en geen concrete fraudegevallen zijn geconstateerd.

Wanneer wij signaleren dat er sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan moeten wij dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het bestuur. Om invulling te geven aan onze rol ten aanzien van het onderwerp fraude hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam, met de organisatie van gedachten gewisseld over mogelijke risico's als gevolg van fraude binnen de organisatie en u, door middel van dit verslag, op de hoogte gesteld van de werkzaamheden die wij op dit risico hebben uitgevoerd.

Het voorkomen van fraude is uiteraard een verantwoordelijkheid van de organisatie en het bestuur. Belangrijk daarin is een open mind voor mogelijke risico's en bewuste keuzes inzake interne beheersingsmaatregelen. Naar onze mening past het in de huidige tijd om op dit punt ten minste eens per jaar in het dagelijks en algemeen bestuur expliciet een organisatie brede frauderisicoanalyse aan de orde te stellen met de daarbij door de organisatie getroffen maatregelen. De RUD beschikt over een gedragscode Integriteit, de medewerkers ondertekenen een integriteitsverklaring en in september 2019 is door de directie het document Frauderisicoanalyse 2019 vastgesteld. Wij adviseren om dit document ook minimaal eens per jaar op de agenda van het algemeen en dagelijks bestuur te zetten. Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen te detecteren.

Zo hebben wij onder andere specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen, op controles van schattingen door de directie en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties. Daarbij hebben wij geen afwijkingen geconstateerd.

Geen aanwijzingen dat er sprake is geweest van materiële fraude

Tijdens de controle hebben wij een professioneel-kritische houding betracht ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, maar daarbij merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2019 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van materiële fraude.

8.3 Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

In overeenstemming met artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek delen wij u mee dat er naar aanleiding van de controle van de jaarrekening geen zaken betreffende de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking zijn op te merken.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid hebben beoogd. Om volledig zicht te hebben op de betrouwbaarheid van alle geautomatiseerde systemen, ook die systemen zonder relatie naar de jaarrekening, is meer uitgebreid en specifiek gericht onderzoek noodzakelijk, wat niet past in de rol van de accountant bij de controle van de jaarrekening.

Het doel van de IT-omgeving binnen de RUD is dat deze bijdraagt aan een betrouwbare en adequate informatievoorziening. Wij hebben een inventarisatie van de IT-omgeving uitgevoerd en daarbij aandacht gegeven aan het wijzigingsbeheer, de logische toegangsbeveiliging, de continuïteit, monitoring/logging en de informatiebeveiliging. Daarbij zijn geen zaken naar voren gekomen die vermelding verdienen in dit verslag.

Inzake de op 25 mei 2018 van kracht geworden Algemene Verordening Gegevensbescherming hebben wij vastgesteld dat de RUD een informatiebeleidsplan en een plan van aanpak invoering AVG heeft vastgesteld. U heeft een Functionaris Gegevensbescherming aangesteld en u verwacht medio 2020 te voldoen aan de basiseisen waar de Autoriteit Persoonsgegevens op zegt te toetsen.

U maakt gebruik van de diensten van de gemeente Emmen op dit punt, maar als opdrachtgever blijft u er zelf primair verantwoordelijk voor om te borgen dat de RUD aan haar wettelijke verplichtingen op deze onderdelen kan en blijft voldoen. Het versterken van het leveranciersmanagement op dit punt zal in de eerste helft van 2020 zijn beslag krijgen.

8.4 Begrotingsrechtmatigheid

Het stelsel van begroten en de bewaking hiervan moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de (gewijzigde) begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan het algemeen bestuur, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Wij hebben vastgesteld dat de totale lasten van de RUD de gewijzigde begroting 2019 weliswaar hebben overschreden, maar dat dit per saldo kan worden toegerekend aan de kosten van de projecten. Daar staat een gelijke overschrijding van de begrote baten tegenover. Op grond van de uitgangspunten van de Kadernota rechtmatigheid 2019 geldt een dergelijke overschrijding niet als begrotingsonrechtmatig.

8.5 Schattingen in de jaarrekening

Bij het opmaken van een jaarrekening is het noodzakelijk dat u schattingen en oordelen toepast om te komen tot betrouwbare cijfers. Niet zelden worden schattingen niet als zodanig onderkend, omdat ze vast onderdeel van uw administratieve proces zijn.

In onze controle besteden wij nadrukkelijk aandacht aan deze schattingen, omdat, bedoeld of onbedoeld, het resultaat door schattingen kan worden beïnvloed.

De belangrijkste schattingen in uw jaarrekening betreffen de waardering van vorderingen en overlopende activa, het inschatten van de noodzaak en de hoogte van voorzieningen en de waardering van verplichtingen. Tijdens onze werkzaamheden hebben wij geen tekortkomingen aangetroffen in de schattingsmethoden en vastgesteld dat de wijze waarop deze tot stand komen niet is gewijzigd.

Wij stemmen daarmee in met uw grondslagen voor de schattingen, maar we bevestigen daarbij dat het inherent is aan het proces van schatten dat de werkelijke uitkomsten kunnen afwijken.

9. AFSLUITING

Het accountantsverslag is naar zijn aard bedoeld om u als algemeen bestuur te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2019. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Ten overvloede wijzen wij u erop dat de controlerende taak van het algemeen bestuur uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole. Wij maken u erop attent dat voor dit accountantsverslag een beperkte verspreidingskring geldt. Het accountantsverslag is uitsluitend bestemd voor het algemeen en dagelijks bestuur, de deelnemers en de directie, in het kader van de aan hen opgelegde taken en verantwoordelijkheden.

Wij zijn altijd bereid tot het nader toelichten van dit verslag, en we gaan er vanuit hiermee onze controle opdracht over 2019 op passende wijze te hebben afgerond.

Hoogachtend,

Hofsteenge Zeeman Groep B.V.
Was getekend: drs. S. Hofsteenge RA